

Overvåking etter rømt regnbueaure i elver i Sognefjorden våren 2021

Helge Skoglund, Tore Wiers, Marius Kambestad & Erlend Mjelde Hansen

Snorkling i nedre del av Førdeelva (Foto: NORCE LFI v/Tore Wiers)

1. Bakgrunn og hensikt

Osland Stamfisk AS meldte 23. oktober 2020 til Fiskeridirektoratet om en rømming fra lokaliteten 15456 Søreide i Fuglesetfjorden i Høyanger kommune. Rømmingen dreide seg om regnbueaure med gjennomsnittsvekt på 4,2 kg. Rømmingen skyldtes en rekke hull i nota som trolig var forårsaket av pigghå. Omfanget av rømmingen var ikke kjent når pålegget ble gitt, men ifølge Osland Stamfisk AS manglet det 1211 fisk etter opptelling i den aktuelle merden ved slakting. Det ble iverksatt gjenfangstfiske rundt lokaliteten og det ble ifølge Osland Stamfiske gjenfanget 823 fisk. Det ble også registrert og fanget rømt regnbueaure under drivtelling i Ytredalselva og Daleelva i Høyanger på høsten i etterkant av rømmingen (NORCE LFI upubliserte data).

Regnbueaure er oppført på svartelisten for fremmede arter med høy risiko. I motsetning til vår laks og aure som gyter om høsten, er regnbueauren en vårgyter. Rømt fisk som er kjønnsmoden kan søke opp i bekker og elver for å gyte i løpet av ettervinteren og våren. Det er derfor en fare for at regnbueauren kan etablere selvreproduserende bestander og potensielt fortrenge lokale bestander av laks og sjøaure. Sannsynligheten for at dette skal skje er ikke særlig stor, men faren øker med økende antall rømt fisk. Selv om det ikke forekommer vellykket gyting og naturlig reproduksjon, vil rømt regnbueaure som søker opp i elvene kunne grave opp egg fra villfisken og dermed ødelegge gytegrupene, eller potensielt overføre sykdommer.

På bakgrunn av dette ga Fiskeridirektoratet et pålegg til Osland Stamfisk AS om å utføre overvåking av følgende vassdrag:

- 069.7Z Førdeelva
- 069.72Z Bjordalselva
- 080.1Z Indredalselva
- 080.21Z Ytredalselva

Hensikten med overvåkingen var å unngå at det skulle stå fisk fra rømmingen i de aktuelle vassdragene i gyteperioden. Ved observasjoner av rømt fisk skulle umiddelbart vurderes utfiskingstiltak. Undersøkelsene skulle utføres i løpet av mars-april 2021, og sluttrapport leveres innen 15. juni 2021.

På bakgrunn av dette fikk NORCE LFI i oppdrag av Osland Stamfisk AS å utføre overvåking i de aktuelle elvene for å oppfylle kravene i pålegget.

2. Gjennomføring og resultat

Kartleggingen ble utført ved snorkling i Ytredalselva og Indredalselva den 12. april 2021, samt i Førdeelva og Bjordalselva den 20. april 2021.

Ytredalselva

Det ble snorklet med to mann i bredden i Ytredalslonene, hvor de mest sentrale gyteområdene i elva er lokalisert, samt en mann i bredden i nederste 700 m av elva til utløpet i sjøen. Dette er de delene av elva hvor det er mest sannsynlig å påtreffes rømt fisk, og fisk generelt. Den øvrige delen av elva er forholdsvis stri og mindre egnet for snorkling, og med få oppholds- og gyteplasser. Det ble kun observert 6 laksestøinger (utgytt fisk fra i fjor høst) i Ytredalslonene, men ingen rømt regnbueaure.

Indredalselva

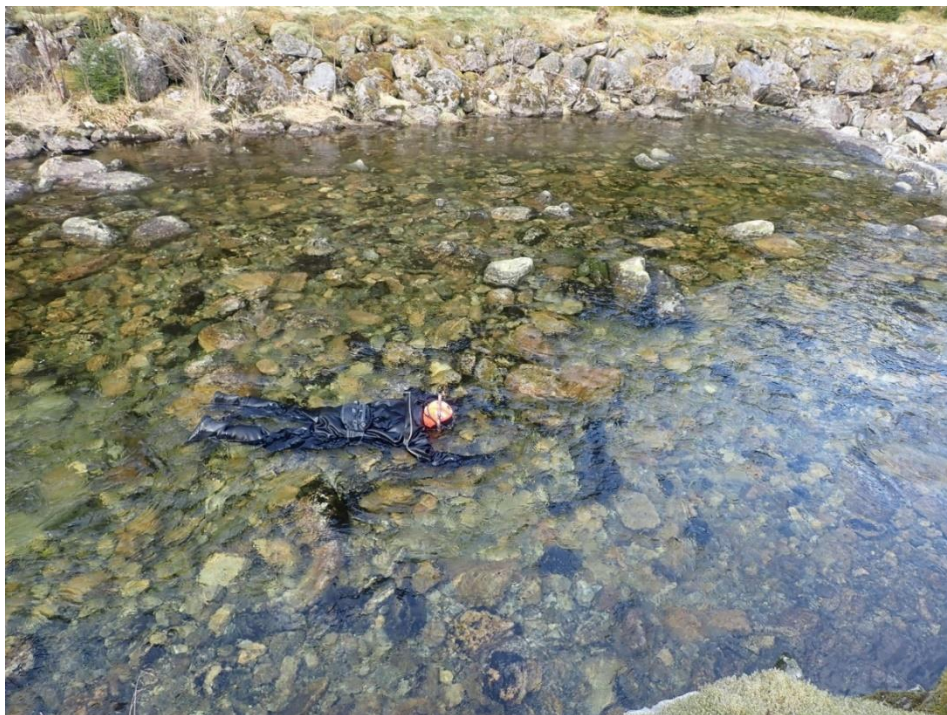
Det var god sikt og lav vannføring ved undersøkelsene. Vassdraget er forholdsvis lite og stedvis for grunt til å snorkle, men det ble snorklet i de største oppholdskulvene i øvre del av elva, samt de nedre 800 m av elven, som dekker den delen av vassdraget hvor det forventes å stå fisk. Det ble kun observert et fåtall umodne sjøaurer (blenkjer) men ingen rømt oppdrettsfisk.

Parti fra nedre del av Indredalselva. Store deler av elven er grunn og oversiktig fra land ved lav vannføring, og snorkling utføres i kulper med dypere vann (Foto: NORCE LFI v/Marius Kambestad).

Førdeelva

Det ble snorklet på en strekning på om lag 900 m av elven, som dekket store deler av den lakseførende strekningen med unntak av øvre del som er stri og lite egnet for snorkling. Det var lav vannføring og gode siktforhold. Det ble observert et fåtall umodne sjøaurer i den største kulpen, men ingen rømt oppdrettsfisk.

Snorkling i Førdeelva (Foto: NORCE LFI v/Tore Wiers).

Utløp av Førdeelva innerst i Fuglesetfjorden (Foto: NORCE LFI v/Helge Skoglund).

Bjordalselva

Bjordalselva er et forholdsvis lite vassdrag og store deler av den om lag 3 km lange lakseførende strekningen kunne kartlegges fra land og ved vading. Det ble ikke observert rømt oppdrettsfisk under undersøkelsene.

Øvre del av Bjordalselva (Foto: NORCE LFI v/Helge Skoglund).

Store deler av Bjordalselva renner gjennom landbruksområder og er stort sett oversiktlig fra land (Foto: NORCE LFI v/Helge Skoglund).

Samlet vurdering og konklusjon

Det ble ikke registrert rømt regnbueaure i noen av de undersøkte vassdragene under kartleggingen i april 2021. Undersøkelsene ble utført sent på våren etter at snø og is hadde smeltet i nedre del av vassdragene, og på et tidspunkt hvor det ville vært forventet at eventuelle gyteklar regnbueaure ville ha søkt opp i elvene og oppholdt seg på gyte plassene. Kartleggingen dekket også store deler av elvene, og de mest vesentlige delene av vassdragene hvor det kunne forventes å stå større fisk. Basert på undersøkelsen vurderes det som lite sannsynlig at det vandret opp eller forekom gyting av rømt regnbueaure i de aktuelle elvene under gytetiden våren 2021.